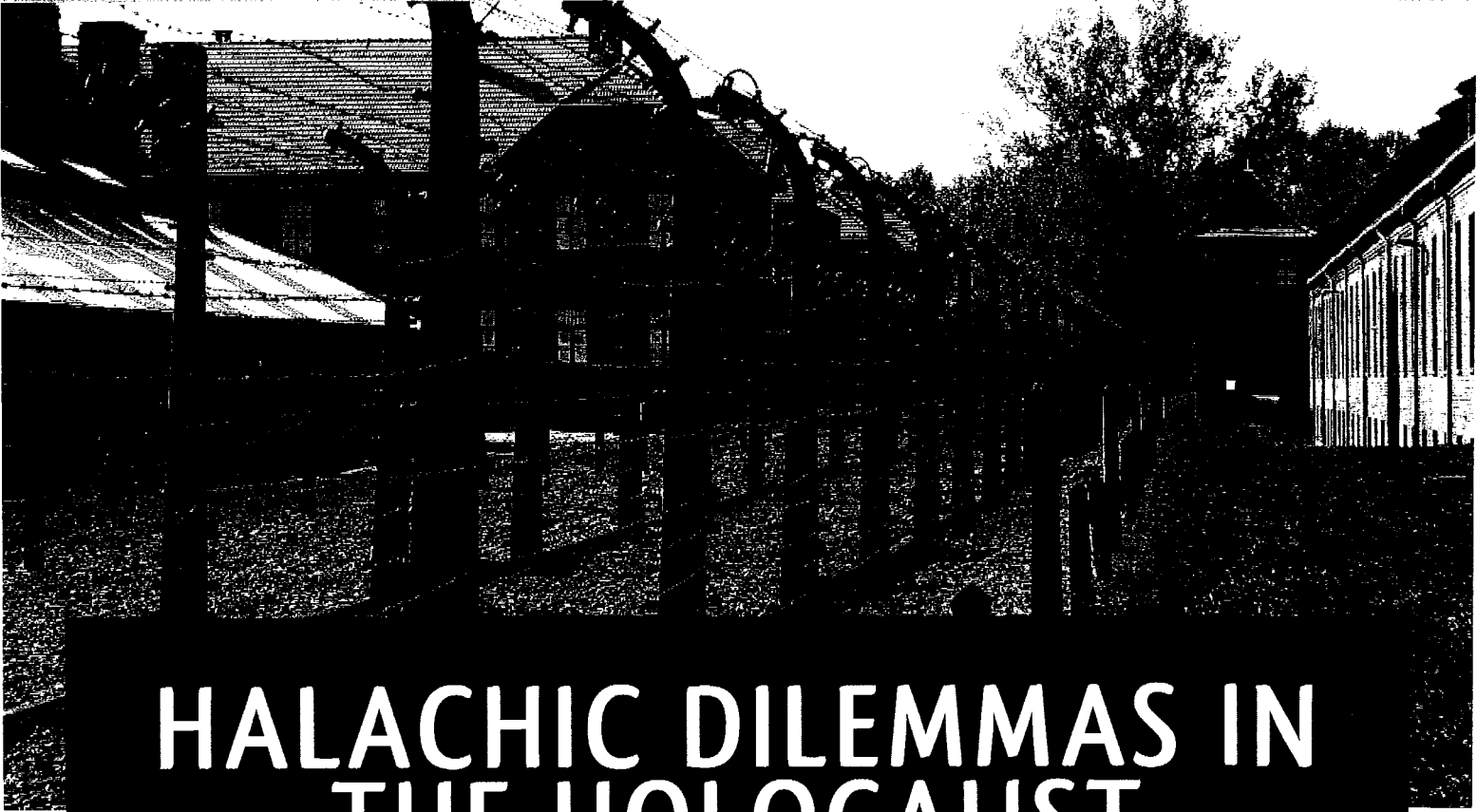

FEDERAL HOLIDAY LEARNING PROGRAM

FOR MEN PRESENTED BY THE

KOLLEL ZICHRON AMRAM

of the Yeshiva of Greater Washington-Tiferes Gedaliah

HALACHIC DILEMMAS IN THE HOLOCAUST

MLK DAY

MONDAY, JANUARY 19 | 28 TEVES

9:00–10:00 AM: CHAVRUSA LEARNING

10:00–10:30 AM: SHIUR BY

RABBI MENACHEM WINTER, ROSH KOLLEL – GWCK

YESHIVA OF GREATER WASHINGTON–TIFERES GEDALIAH

BOYS CAMPUS, 1216 ARCOLA AVENUE, SILVER SPRING, MD 20902

FOR MORE INFORMATION CONTACT RABBI REINGOLD AT 301-996-5910

WWW.YESHIVA.EDU

ספקות ובעיות הלכי בשואה

ויקרא פרק יח פסוק ה

ויקרא פרק כב פסוק לב

סנהדרין דף עמוד א, ב

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה הלכה א - יא

ספר המצות מצוה ט

ספר החינוך מצוה רצו

שולחן ערוך יורה דעה ס' קנ"ז

רמ"א שם

מראה מקומות נוספות

ירושלמי פרק אין מעמידין - א"ר אבין ואפילו תימר יכולה אשה...

מדרש רבה וישלח פרשה פ"ב ס"ח

רא"ש פרק שני ע"ז ס"ד

נימוקי יוסף פרק הגוזל ומאכיל ד"ה אמר המחבר ונראה לי דודאי אם גזרו שמד...

תרומת הדשן ס' קצז

טור יורה דעה ס' קנ"ז

דרכי משה שם

ב"י, ב"ח שם

רב מנחם ווינטער, שיעור שנאמר בישיבה דג.ו., תשע"ה

שסו

ויקרא יח אחרי מות

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ה' וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
אִתְּם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: ס

שצ

ויקרא כג אמר

לְרֹצְנֵיכֶם תִּזְכְּחוּ: ז בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: זא וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי
וַעֲשִׂיתֶם אִתְּם אֲנִי יְהוָה: זב וְלֹא תַחֲלֹלוּ אֶת־שֵׁם
קֹדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה
מְקַדְּשְׁכֶם: זג הַמוֹצֵיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהֵיוֹת

רב פפא אמר... רב פפא אמר רבא דקתני אחרונה... רב פפא אמר רבא דקתני אחרונה... רב פפא אמר רבא דקתני אחרונה...

שאל... קסבר... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רב פפא אמר... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רב פפא אמר... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רב פפא אמר... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

מה למדנו... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה... רבא דקתני אחרונה...

ז ומצין... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו...

אחת משלש עבירות אלו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך אפילו הוא נמשך אף נפשך [1]. והרינית נפש מישראל לרפאות נפש אחרת או להציל אדם מיד אנס...

ז ומצין שאפילו במקום סכנת נפשות אין עוברין על אחת משלש עבירות אלו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך אפילו הוא נמשך אף נפשך [1]. והרינית נפש מישראל לרפאות נפש אחרת או להציל אדם מיד אנס. דבר שהדעת נוטה לו היא שאין מאבדין נפש מפני נפש. ועריות הוקשו לנפשות שנאמר כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה: ה' במה דברים אמורים שאין מתרפאין בשאר איברים אלא במקום סכנה. בזמן שהן דרך הנאתן כגון שמאכלין את החולה שקצים ורמשים או חמץ בפסח או שמאכלין אותו ביה"כ. אבל שלא דרך הנאתן כגון שעושין לו רמיה או מלונמא מחמץ או מערלה. או שמשקין אותו דברים שיש בהן מר מעורב עם אסורי מאכל שהרי אין בהן הנאה לחיך הרי זה מותר ואפילו שלא במקום סכנה. יחויץ מכלאי הכרם ובשר בחלב שהן אסורים אפילו שלא דרך [ה] הנאתן. לפיכך אין מתרפאין מהן אפילו שלא דרך הנאתן אלא במקום סכנה: ה' מי שנתן עינו באשה וחלה ונטה למות ואמרו הרופאים אין לו רפואה עד שתבעל לו. ימות ואל תבעל לו אפילו היתה פנויה. ואפילו לדבר עמה מאחורי הגדר אין מורין לו בכך וימות ולא יורו לדבר עמה מאחורי הגדר שלא יהו בנות ישראל הפקר ויבואו בדברים אלו לפרוץ בעריות: י כל העובר מדעתו בלא אינס על אחת מכל מצות האמורות בתורה בשאט בנפש להבעים הרי זה מחלל את השם. ולפיכך נאמר בשבועת שקר וחללת את שם אלהיך אני ה'. ואם עבר בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברבים. וכן כל הפורש מעבירה או עשה מצוה לא נפני דבר בעולם לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד אלא מפני הבורא ברוך הוא כמניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו הרי זה מקדש את השם: יא ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם. והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם. ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם [פ] כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאחר. והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן. או שירבה בשחוק או באכילה ושתיה אצל עמי הארץ וביעורן. או שדברו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קמטה וכעס. וביוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין. וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם. מכבד להן ואפילו למקילין לו. ונושא ונותן באמנונה. ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתן. ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עמוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין. והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם. עד שיבוצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ובתאווים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר: כל

אחזקת דמי חילול השם וכו'. כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו...

אחת משלש עבירות אלו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך אפילו הוא נמשך אף נפשך [1]. והרינית נפש מישראל לרפאות נפש אחרת או להציל אדם מיד אנס. דבר שהדעת נוטה לו היא שאין מאבדין נפש מפני נפש. ועריות הוקשו לנפשות שנאמר כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה: ה' במה דברים אמורים שאין מתרפאין בשאר איברים אלא במקום סכנה. בזמן שהן דרך הנאתן כגון שמאכלין את החולה שקצים ורמשים או חמץ בפסח או שמאכלין אותו ביה"כ. אבל שלא דרך הנאתן כגון שעושין לו רמיה או מלונמא מחמץ או מערלה. או שמשקין אותו דברים שיש בהן מר מעורב עם אסורי מאכל שהרי אין בהן הנאה לחיך הרי זה מותר ואפילו שלא במקום סכנה. יחויץ מכלאי הכרם ובשר בחלב שהן אסורים אפילו שלא דרך [ה] הנאתן. לפיכך אין מתרפאין מהן אפילו שלא דרך הנאתן אלא במקום סכנה: ה' מי שנתן עינו באשה וחלה ונטה למות ואמרו הרופאים אין לו רפואה עד שתבעל לו. ימות ואל תבעל לו אפילו היתה פנויה. ואפילו לדבר עמה מאחורי הגדר אין מורין לו בכך וימות ולא יורו לדבר עמה מאחורי הגדר שלא יהו בנות ישראל הפקר ויבואו בדברים אלו לפרוץ בעריות: י כל העובר מדעתו בלא אינס על אחת מכל מצות האמורות בתורה בשאט בנפש להבעים הרי זה מחלל את השם. ולפיכך נאמר בשבועת שקר וחללת את שם אלהיך אני ה'. ואם עבר בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברבים. וכן כל הפורש מעבירה או עשה מצוה לא נפני דבר בעולם לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד אלא מפני הבורא ברוך הוא כמניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו הרי זה מקדש את השם: יא ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם. והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם. ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם [פ] כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאחר. והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן. או שירבה בשחוק או באכילה ושתיה אצל עמי הארץ וביעורן. או שדברו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קמטה וכעס. וביוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין. וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם. מכבד להן ואפילו למקילין לו. ונושא ונותן באמנונה. ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתן. ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עמוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין. והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם. עד שיבוצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ובתאווים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר: כל

אחזקת דמי חילול השם וכו'. כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו...

אחזקת דמי חילול השם וכו'. כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו...

אחזקת דמי חילול השם וכו'. כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו...

אחזקת דמי חילול השם וכו'. כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו...

אחזקת דמי חילול השם וכו'. כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו... יא ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם וכו'... כסף יומא (דף פ"ה) יכיו דמי חילול השם אמר רב כגון אלו...

מצות

הכל והיתה בזה חרפה לכל ישראל על אשר אברה ואת המצוה סבלם. ולא נצטווה זאת המצוה אלא לכמו המעמד המפורסם הגדול ההוא אשר פחד כמעט כל העולם, ולהיות פרום היחוד בזה יעד השם על ידי ישעיה שלא השלם חרפת ישראל בזה המעמד ושיראו בהם בחורים בעת השלם הקשה לא יפחדים המות ויתירו נפשם ויפרסמו האמונה ויקדשו את השם ברבים, כמו שהבטיחנו באמרו לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחרו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי וגו'. ולשון ספרא על מנת כך הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקדשו שמי ברבים. ובגמרא (פסוקי עזרא) אמרו בן נח מצווה על קדושת השם או איני מצווה, הא שמע שבע מצות נצטוו בני נח ואם אתה אויב מן המניין הו, הנה נתבאר לך שהיא מכלל מיני המצות המחייבות לישראל, ושמו רצונם על זאת המצוה מאמרו ונקדשתי בתוך בני ישראל. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בפרק שביעי בסנהדרין. (נפשת לנוח אל הכהנים, מדע כלמת

מצוה י' היא שצונו לקרוא קריאת שמע ערבית ושחרית והוא אמרו ודברת בם. וכבר נתבאר דקריאת שמע מצוה זו במסכת ברכות (דף כ"א) ושם נתבאר דקריאת שמע דארייתא. וכתוב בהוספתא כשם שנתנה תורה קבע לקריאת שמע כך נתנו חכמים זמן לתפלה, רוצה לומר שומרי התפלה אינם מן התורה אמנם חיוב התפלה עצמה מן התורה כמו שבארנו, וחכמים ז"ל סדרו להם זמנים. והו ענין אחר (נפשת כ"ז) תפלות כנגד תמידים תקנו, רוצה לומר שתקנו זמניהם כפי זמני הקרבן. ומצוה זו אין הגשים הייבות בה.

(נפשת ואמתן, להכנס כלמת קריאת שמע פ"ט):
מצוה י"א היא שצונו ללמוד תורה וללמדה והו הנקרא

ללמוד תורה והו ענין ייחודה לרוב ירידה והיה

ספר

ישתקף עם שמים וז"ל לא נצטוונו נצטווה למנוחה. (הו והלויי נבדדו בני יתרוהא) אמר להם הקדוש לישראל לא יצונו מצוה אחרת לכן להכנס בשמי לפני כלום מ"ז כי כן הוצו לכלל יוסרי משה ללא עם יצונו כך כל המצות שה ה' מלמד וני יבול אדם לידבק בשינה וכלו עני המלך כי ה' מלמד כל שיהיה עם אלהים

ושתרף דבר אחר עם שם שמים אשר בא הפירוש (סוכה מצ"ה) כל המשותף שם שמים עם דבר אחר נעקר מן העולם. ולזה הענין כיון הכתוב בשמו תשבע, רוצה לומר שאילו בלבד תאמין האמת אשר ראוי לאדם להשבע בו. וכבר אמרו בתחלת המורה (דף ג'): מגין שנשבעין לקיים המצות דכתיב ובשמי תשבע. (נפשת נקב, ספלאש כלפת טענות י"ח):

מצוה ח היא שצונו להדמות בו יתעלה כפי היכולת והוא אמרו והלכת כדרכיו. וכבר נכפל זה הענין ואמר ללכת בכל דרכיו ובא בפירוש (סוכה י"ד) מה הקב"ה נקרא חנון אף אתה מה הקב"ה נקרא חסיד אף אתה מה הקב"ה נקרא רחום אף אתה היה רחום מה הקב"ה נקרא חסד אף אתה היה חסיד. וכתב נכפל זה הענין בלשון אחר ואמר אחרי ה' תלכו ובא בפירוש שרצה לומר ההדמות בפעולותיו הטובות והמדות הנכבדות שיתואר בהם האל יתעלה על צד המשל יתעלה על הכל עילוי רב. (נפשת וס"ט כי פתח, מדע כלמת דעות):

מצוה ט היא שצונו לקדש את שמו והוא אמרו ונקדשתי בתוך בני ישראל. וענין זאת המצוה אשר אנוהו מצווים לפרסם האמונה הזאת האמתית בעולם ושלא נפחד ולינו מכריח לבקש ממנו לכפותנו שלא נשמע אליו אבל נמסור עצמנו למיתה ולא נתעורר מאמינים בו יתעלה. והוא היה מצוה קדושה השם המצווים בה בני ישראל בכללם, רוצה האדם בעבור אהבתו יתעלה וההאמנה באחדותו כמו שעשו חנניה מישאל ועזריה בזמן חות הצלם והשתחוה לו כל ההמון וישראל בכלל ולא היה שם מקדש שם שמים אבל פחדו הכל

לכ שפח

ספר החינוך מצוה רצו אמור מצות קידוש השם 6)

שנצטוינו לקדש את השם שנאמר (ויקרא כ"ב ל"ב) ונקדשתי בתוך בני ישראל כלומר שנמסור נפשינו למות על קיום מצות הדת. וכבר ביארו זכרונם לברכה מפי הקבלה ומן הכתובים באי זה ענין ובאי זו מצוה נצטוינו בזה. ואע"פ שכתוב בתורה (שם י"ח ה') וחי בהם דמשמע ולא שימות בהם כבר קיבלו הם שלא נאמר מקרא זה בכל ענין ובכל עבירה ומפי הקבלה אנו חיינ בכל דברי התורה. ובפירוש אמרו זכרונם לברכה (סנהדרין ע"ד ע"א) כי ג' מצוות הן שחייב האדם שיהרג עליהן ואל יעבור בהן לעולם והן עבודה זרה וכל אביזרהא כלומר כל ענין שלא האסור לנו מכח הלאוין המיוסדין בה וכמו שנפרש למטה בעזרת השם וכן גילוי ערוות וכל אביזרהא ושפיכות דמים שאם יאמרו לו לאדם עבוד עבודה זרה או נהרגך יהרג ואל יעבדה ואע"פ שלב תמים באמונת השם אע"פ כן נצטוה שיהרג ולא יעשה המעשה הרע ההוא ולא יתן מקום אל המעביר לחשוב שהוא כפר בשם. ולשון ספרי על מנת כן הוצאתי אתכם מארץ מצרים שתקדישו את שמי ברבים. וכמו כן בשתיים שזכרנו יהרג ואל יעבור כמו שאמרנו. שורש מצוה זו ידוע כי האדם לא נברא רק לעבוד בוראו ומי שאינם מוסר גופו על עבדת אדוניו איננו עבד טוב. והרי בני אדם ימסרו נפשותם על אדוניהם קל וחומר על מצות מלך המלכים הקדוש ברוך הוא. מדיני המצוה מה שאמרו זכרונם לברכה (שם) שבאלו הג' עבירות שזכרנו חייב האדם למסור נפשו בכל ענין בין בשעת שמד או שלא בשעת שמד ובין בפרהסיא או אפילו בצנעא ובין שיתכוין הגוי להעביר או אפילו להנאת עצמו. אבל בשאר עבירות אמרו דשלא בשעת השמד ובצנעה יעבור ואל יהרג ואפילו יתכוין הגוי להעבירו אבל בפרהסיא כלומר בפני עשרה מישראל אם להנאתו מתכוין המעביר יעבור ואל יהרג ואם להעביר יהרג ואל יעבור. ובשעת השמד אפילו בצנעה ואפילו להנאתו ואפילו על מצוה קלה יהרג ואל יעבור. ומצוה קלה היא כעין מה שאמרו זכרונם לברכה (שם) אפילו אערקתא דמסאמא כלומר שלא יעשה הישראל צורת מנעלו כמו הגויים העובדים עבודה זרה שלא ידמה להיות עובד עבודה זרה כהם

שולחן ערוך יורה דעה סי' קנ"ז (7)

א. כל העבירות שבתורה חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכת דמים אם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג אם הוא בצינעה יעבור ואל יהרג ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג רשאי אם העובד כוכבי' מכוין להעבירו על דת: {הגה: ואם יוכל להציל עצמו בכל אשר לו צריך ליתן הכל ולא יעבור לא תעשה (ר"ן פרק לולב הגזול ורשב"א וראב"ד וריב"ש סימן שפ"ז) ובמקום שאמרו כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפס באותו עון מכל מקום בדבר שיש חשש סכנה אין צריך להוציא ממונו על זה. (מהרי"ו סימן קנ"ו) } ואם הוא בפרהסיא דהיינו בפני עשרה מישראל חייב ליהרג ולא יעבור אם העובד כוכבים מכוין להעבירו על דת (אפילו על ערקתא דמסאנא) (ב"י אבל אם אינו מכוין אלא להנאתו יעבור ואל יהרג ואם הוא שעת הגזיר' * (על ישראל לבדם) (ב"י בשם נ"י) אפילו אערקתא דמסאנא (פירוש רצועת המנעל) יהרג ואל יעבור * [פי' שגזרו עליהם להעבירם על דתם. *] {הגה: ודוקא אם רוצים להעבירו במצות לא תעשה אבל אם גזרו גזרה שלא לקיים מצות עשה אין צריך לקיימו ושיהרג (ר"ן פרק במה טומנין ונ"י פרק סורר ומורה) מיהו אם השעה צריכה לכך ורוצה ליהרג ולקיימו הרשות בידו (מהרי"ק שורש פ"ת בשם הר"ן) } ובעבודת כוכבים ג"ע ש"ד אפילו בצינעה ושלא בשעת הגזרה ואפי' אין העובד כוכבים מכוין אלא להנאתו יהרג ועל יעבור: {הגה: ודוקא כשאומרים לו לעשות מעשה כגון שאומרים לאיש לגלות ערוה או שיהרג אבל אם אונסים לאשה לבא עליה או שרוצים להשליכו על התינוק להרגו או שהוא כבר מוקשה ורוצים לאנס אותו לערוה אין צריך ליהרג (ב"י בשם תוספות ור"ן פרק כ"ש) וכל איסור עבודת כוכבים וג"ע וש"ד אע"פ שאין בו מיתה רק לאו בעלמא צריך ליהרג ולא לעבור אבל אלאו דלפני עור לא תתן מכשול יעבור ואל יהרג (ר"ן פרק כ"ש ופרק בן סורר ומורה) ועובד כוכבים הבא על בת ישראל אינו בכלל גילוי עריות (ב"י בשם הרמב"ן והפוסקים הנ"ל) עובדי כוכבים שאמרו לישראל תנו לנו אחד מכם ונהרגנו לא יתנו להם אחד מהם אלא א"כ יחדוהו ואמרו תנו לנו פלוני (משנה פ' ח' דתרומות והרמב"ם פ"ה מהלכות יסודי התורה) ויש אומרים דאפילו בכה"ג אין למסרו אא"כ חייב מיתה כשבע בן בכרי (ב"י בשם רש"י ור"ן) וכן נשים שאמרו להן עובדי כוכבים תנו לנו אחת מכם ונטמא אותה יטמאו כולם ולא ימסרו נפש אחת מישראל (רמב"ם פ' הנזכר) כל מקום שנאמר יהרג ואל יעבור אם עבר ולא נהרג אע"פ שחלל השם מכ"מ נקרא אנוס ופטור ודוקא שלא יוכל לברוח אבל אם יוכל לברוח ואינו עושה הרי הוא ככלב שב על קיאו ונקרא עובר } (במזיד (ב"י בשם הרמב"ם פ"ה דיסודי התורה

ב. אסור לאדם לומר שהוא עובד כוכבי' כדי שלא יהרגוהו אבל אם כדי שלא יכירוהו שהוא יהודי משנה מלבשו בשעת הגזר' מותר כיון שאינו אומר שהוא עובד כוכבי': {הגה: ואפי' לובש כלאים (נ"י פרק הגזול בתרא) ואע"ג דאסור לומר שהוא עובד כוכבים מכ"מ יוכל לומר להם לשון דמשתמע לתרי אפיין (נמוקי יוסף פ' הגזול) והעובדי כוכבים יבינו שהוא אומר שהוא עובד כוכבי' והוא יכוין לדבר אחר וכן אם יוכל להטעותם שהם סוברים שהוא עובד כוכבים שרי (ת"ה סי' קצ"ז) וכן בדרך זה מי שלבו העלה טינא וחושק באשת איש אם תוכל אשתו לבא אליו ושיסבור שבא על הערוה שרי (שם ב"י) וכל זה לא שרי רק במקום סכנה אבל שלא במקום סכנה כגון שילבש בגדי עובד כוכבים שלא יכירוהו שהוא יהודי ויעבור מכס או כדומה לזה אסור. (אשיר"י ונ"י פרק הגזול } (בתרא ות"ה סימן קצ"ו ושאר פוסקים